

**LATVIJAS REPUBLIKA
BALVU NOVADA PAŠVALDĪBA
BALVU CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA**

9.13

Krišjāņu bibliotēka

**KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS
KONCEPCIJA**

2026.g.

Glabāšanas termiņš: līdz nomaīnai

APSTIPRINU

Balvu Centrālās bibliotēkas

direktore

R. Suseja

15.07.2026., Balvos

Krišjāņu bibliotēkas

Krājuma komplektēšanas koncepcija

Veidojot aktīvu un kvalitatīvu bibliotēku krājumu, bibliotēka vadās pēc Balvu Centrālās bibliotēkas izstrādātās krājuma komplektēšanas un organizācijas koncepcijas. Tā norāda skaidru krājuma veidošanas stratēģiju, pamato dokumenta iegādes un saglabāšanas nepieciešamību, norakstīšanas iemeslus. Komplektēšanas koncepcija nosaka katra lietotāja nodrošināšanu ar informāciju, sekmē bibliotēku sadarbību un finanšu resursu izlietojumu, liek izvērtēt esošo krājumu, pārskatīt prioritātes un aktualizēt bibliotēkas mērķus un uzdevumus. Krājuma komplektēšanas politika ietver arī krājuma profila analīzi – krājuma raksturojums pēc iespieddarbu un citu dokumentu satura, veidiem, izdošanas laika, valodas, vērtības u.c. specifiskiem aspektiem. Profilu nosaka bibliotēkas uzdevumi un lasītāju pieprasījumi.

Krājuma komplektēšana ir katras bibliotēkas pamatpakalpojumus, un no tā ir atkarīgi pārējie bibliotēkas pakalpojumi.

Krājuma komplektēšanas pamatprincipi:

- Piekļuve informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā;
- Atbalsts formālajai un mūžizglītībai;
- Piekļuve valsts un pašvaldības dokumentiem;
- Iespēja atpūsties, lietderīgi pavadīt brīvo laiku.

Krājuma veidošanas un attīstības galvenie kritēriji:

- Atbilstība publiskās bibliotēkas krājuma universālajam saturam;
- Kultūras mantojuma saglabāšana, komplektējot bibliotēkas krājumu ar latviešu oriģinālliteratūru un ārzemju autoru labākajiem darbiem;
- Krājuma aktualitāte, to regulāri attīrot no novecojušiem un mazizmantotiem iespieddarbiem u.c. dokumentiem un papildinot krājumu ar aktuāliem, lietotāju pieprasītiem izdevumiem;
- Krājuma izmantošanas intensitāte;
- Bibliotēkas lietotāju interešu izpēte un analīze;
- Koordinācija starp Balvu Centrālo bibliotēku un pārējām novada bibliotēkām rekompaktēšanas jautājumos;
- Efektīvas dokumentu piegādes sistēmas un informācijas vajadzību nodrošināšana, izmantojot SBA.

Literatūras komplektēšanas dziļumu nosaka pēc *Conspektus* metodes, kas katrai bibliotēkai veicama individuāli. Bibliotēkas krājums pamatā komplektējams atbilstoši minimālās un pamatinformācijas līmenim. Komplektēšanu pēc augstākajiem līmeņiem veic Balvu Centrālā bibliotēka.

Krājuma veidošanas vispārīgie principi:

- Bibliotēkas krājumam jāatbilst vietējās sabiedrības interesēm un vajadzībām;
- Izvēloties dokumentus, nav pieļaujama politiska, konfesionāla, komerciāla vai cita veida ietekmēšana;
- Informācijas resursiem jāatspoguļo dažādi viedokļi;
- Informācijas resursiem jānodrošina pieeja dažādos formātos.

Bibliotēkas krājums ir universāls. Minimālajā līmenī tiek komplektēta visu nozaru literatūra, padziļināti nozaru literatūru komplektē Balvu Centrālā bibliotēka.

Krišjāņu bibliotēka veido Novadpētniecības dokumentu krājumu, kurā tiek vākti materiāli par Krišjāņu pagastu un tā iedzīvotājiem neatkarīgi no izdevuma veida un izdošanas vietas.

Krājumā nekomplektē:

- Literatūru par vardarbību, pornogrāfiju, melno maģiju, rasistisku un naidu kurinošu literatūru;
- Īslaicīgas nozīmes literatūru (bukletus, reklāmas, partiju programmas u.tml.);
- Pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas (neliels izņēmums – rokasgrāmatas).

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- Uzziņu resursi (enciklopēdijas, vārdnīcas, ceļveži, datu bāzes);
- Oriģinālliteratūra, daiļliteratūra;
- Literatūra bērniem un jauniešiem;
- Nozaru literatūra minimālā līmenī;

Literatūras atlases kritēriji:

- Atbilstība Krišjāņu bibliotēkas pamata profilam;
- Atbilstība lietotāju interesēm un vajadzībām;
- Reģionālais un valodu aspekts;
- Izdevumu kvalitāte;
- Izdevuma cena.

Valodu apsvērumi:

- Pamatā resursi tiek komplektēti latviešu valodā, vienā eksemplārā;
- Minimālā daudzumā resursi tiek komplektēti arī svešvalodās;
- Nozaru literatūra tiek komplektēta latviešu valodā un pēc pieprasījuma svešvalodās.

Krājuma komplektēšanas procentuālā attiecība: latviešu valodā 90% un 10% svešvalodās.

Krājuma komplektēšanas avoti:

- Pirkumi;
- Abonēšana;
- Dāvinājumi;
- Nozaudēto izdevumu aizvietošana;

- Nodošana no krājuma uz krājumu;
- Dalība projektos.

Finansējuma avoti:

- Pašvaldības finansējums – budžeta līdzekļi;
- Dalība projektos;
- Ziedojumi.

Literatūru iepērk:

- Apgāds Zvaigzne ABC SIA
- Virja LK SIA

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- Izdošanas gadi – pēdējie 3-5 gadi, ja nav krājumā;
- Aktualitāte – paaugstināta pieprasījuma literatūra;
- Valoda – latviešu, svešvalodas;
- Izdevuma nolietojuma pakāpe – nelietotas vai mazlietotas;
- Dāvinājums pilnībā pāriet bibliotēkas īpašumā un bibliotēkai ir tiesības ar to brīvi rīkoties: bez saskaņošanas saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām bibliotēkām, institūcijām vai piedāvāt apmeklētājiem;
- Bibliotēkai ir tiesības noraidīt dāvinājumus, ja to apstrāde ir pārāk darbietilpīga vai tie neatbilst literatūras atlases kritērijiem. Par dāvinājumu pieņemšanu lemj Bibliotēkas Krājuma veidošanas komisija.

Seriālizdevumu glabāšana:

- Laikraksti – 3 gadi;
- Vērtīgie nozaru žurnāli – pēc vajadzības;
- Vispārējā satura žurnāli – 5 gadi;
- Reģionālie laikraksti, kas izmantojami novadpētniecībā – bez laika ierobežojuma.

Krājuma rekonplektēšanas (norakstīšanas) iemesli:

- Nolietoti izdevumi;
- Novecojuši pēc satura;

- Liekie dubleti;
- Profilam neatbilstoši izdevumi;
- Dažādu iemeslu dēļ bojāti izdevumi;
- Nozaudēti izdevumi;
- Dokumenti nav atgūstami lietotāju vainas dēļ;
- Izdevumi nodoti citām bibliotēkām;
- Īslaicīgs glabāšanas termiņš.

Krājuma satura raksturojums, izmantojot *Conspectus* modeli.

Fonda dziļuma indikatori:

0 – konkrēto nozari nekomplektē;

1 – minimāls informācijas līmenis: (Nodrošina nelielu, vispārēju informāciju par nozari vai tēmu, ļoti ierobežots vispārīgo materiālu krājums. Speciālie periodiskie izdevumi un elektroniskie informācijas avoti netiek iegādāti).

2 – pamatinformācijas līmenis: (Raksturo krājumu vidusskolas vai koledžas zināšanu apjoma vajadzībām. Krājumā ir pamat grāmatas konkrētajā nozarē un dažādas enciklopēdijas. Monogrāfiju un uzzīņu dokumentu krājums, kā arī vispārīgo periodisko dokumentu krājums ir ierobežots).

Bibliotēka komplektē dokumentus šādās nozarēs:

Nodaļa	UDK klase	Krājuma dziļuma līmenis
Vispārīgā nodaļa	0	1
Filozofija. Psiholoģija. Loģika. Ētika.	1	2
Reliģija	2	1
Sabiedriskās zinātnes	3	2
Dabaszinātnes	4	2
Lietišķās zinātnes. Medicīna. Tehnika. Lauksaimniecība	6	2
Māksla. Izrādes. Izklaide. Sports	7	2
Valodniecība. Literatūrzinātne	8	1
Daiļliteratūra	821	2
Ģeogrāfija. Biogrāfijas. Vēsture	9	2